

**Udlændinge- og
Integrationsministeriet**

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

En introduktion til initiativet 'Forebyggelse af rekruttering af børn og unge til bandekriminalitet'

Et partnerskab mellem Styrelsen for International Rekruttering og Integration, Socialstyrelsen og København, Slagelse, Fredericia og Ishøj Kommune

Indledning

Formål

I satspuljeaftalen 2018 er der afsat 73,2 mio. til *forebyggelse af rekruttering af børn og unge til bandekriminalitet, herunder etablering af en bandetaskforce.*

Formålet med initiativet er at styrke de deltagendes kommuners forebyggelsesindsats overfor børn og unge i risiko for at blive rekrutteret til bandekriminalitet. Initiativet skal medvirke til at stoppe fødekæden til banderne gennem en målrettet helhedsorienteret indsats over for familierne, således at børn og unge i risiko i højere grad kommer væk fra gaden og i stedet fokuserer på skole/uddannelse og ordinære fritidsaktiviteter.

Målgruppe

Målgruppen er socialt udsatte børn og unge primært med anden etnisk baggrund end dansk, som er i risiko for at blive rekrutteret til bandekriminalitet samt deres familier.

Forebyggelsestrekanten

For at sikre et fælles sprog og forståelse for forebyggelsesindsatsen i initiativet illustreres dette med forebyggelsestrekanten, som anvendes på det kriminalpræventive område og beskriver, hvor initiativet sætter ind samt hvilke indsatser, der opereres med på de tre forebyggelsesniveauer:

Initiativet tager sit udgangspunkt i forebyggelsestrekantens gule niveau og har i denne sammenhæng fundamentalt set at gøre med tiltag, der har til hensigt at forhindre at en bekymrende adfærd forværres hos det enkelte barn eller ung. Der er her tale om en foregribende indsats, hvor der sigtes mod at undgå, at en kriminel hændelse opstår eller forværres. Det foregribende arbejde i initiativet er ikke nødvendigvis defineret ud fra en kriminel handling, men ud fra bekymrende indikatorer, som der skal reageres på.

Helhedsorienteret tilgang

Initiativet bygger på en helhedsorienteret forståelse med et fagligt helhedssyn på tværs af individer i familien og på tværs af de kommunale myndighedsområder. Der arbejdes med begrebet helhedsorienteret på følgende to niveauer:

1. Faglig helhedsorienteret tilgang i det konkrete arbejde med barnet/den unge og familien

I den helhedsorienterede tilgang anlægges et helhedssyn på tværs af individer i familien, som tager udgangspunkt i en ressourceorienteret og inddragende metode. Det helhedsorienterede syn tager afsæt i familiens ønsker, behov, ressourcer og udfordringer, hvor tilrettelæggelsen af indsatserne sker gennem en socialfaglig og helhedsorienteret udredning af den samlede livssituation med udgangspunkt i de sociale, sundhedsmæssige og beskæftigelsesmæssige kendetegn i familien.

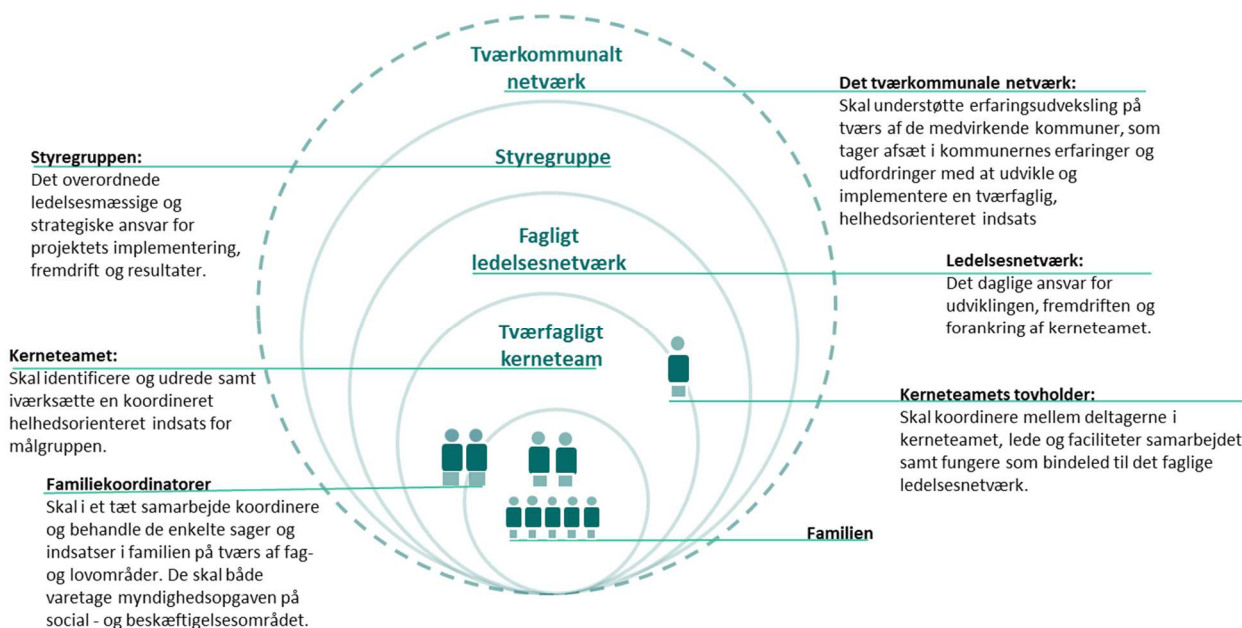
2. Tværfagligt myndighedssamarbejde i organiseringen

Det tværfaglige samarbejde er tillige vigtigt i forhold til at foretage en helhedsorienteret udredning og vurdering af barnets og familiens ressourcer samt udfordringer. Dette skal ske med henblik på at kvalificere matchet mellem den rette indsats og de konkrete behov i familien. Det tværfaglige samarbejde på tværs af de respektive fagområder og forvaltninger skal sikre en mere koordineret og sammenhængende indsats over for den samlede familie.

Samarbejdsmodel

For at sikre den helhedsorienterede udredning og indsats er det centralt, at tværfagligheden organiseres på forskellige niveauer, så der er en klar ansvarsplacering i forhold til initiativets målsætninger og arbejde.

Dette sker igennem en tværfaglig samarbejdsmodel. Samarbejdsmodellen skal være med til at understøtte tværfagligt og helhedsorienteret fokus igennem et tværfagligt myndighedsteam på tværs af forvaltninger og eventuelt med inddragelse af andre fagområder.

Kerneteamet – det udførende niveau

Det tværfaglige kerneteam er den udførende gruppe i forhold til familierne og teamet er sammensat ud fra afvejede hensyn til faglighed i forhold til de relevante myndigheds- og lovområder samt viden om målgruppen.

Formål

Kerneteamet er et tværfagligt myndighedsteam, som har til formål at opspore og udrede samt iværksætte en koordineret helhedsorienteret indsats for målgruppen. Kerneteamet fungerer også som indgangen til kommunen for familierne.

Opgaver:

- Inddrage og samarbejde eksternt med andre aktører i forhold til koordinering og indsats.
- Motivere familierne til deltagelse.
- Foretage en familieudredning herunder journalgennemgang, der afdækker situation og behov.
- Give råd og vejledning om familiens muligheder.
- Iværksætte målrettede tilbud og foranstaltninger til de enkelte familiemedlemmer.
- Udarbejde en familiehandleplan, der skal sikre et helhedssyn samt en koordineret indsats.
- Foretage løbende opfølgning med familien/de enkelte familiemedlemmer med motiverende samtaler der skaber overblik og udvikling.

Sammensætningen

Sammensætningen af kerneteamet er forskelligt fra kommune til kommune, men det er vigtigt, at fagpersoner fra de myndigheder, der typisk yder en indsats overfor udsatte familier, indgår i teamet. Her vil følgende fagområder typisk være repræsenteret: *social og sundhed, familie, børn og unge samt beskæftigelse og uddannelse*.

Opsætning

Kerneteamets tovholder

En central aktør i samarbejdet om indsatsen overfor familien er kerneteamets tovholder. Det er tovholderens rolle at koordinere mellem deltagerne i kerneteamet, samt at lede og facilitere samarbejdet. Tovholder skal varetage den koordinerende rolle i forhold til kerneteamets arbejde og fungere som bindeled til det faglige ledelsesnetværk.

Tovholderens primære opgaver er at:

- Planlægge, koordinere og facilitere møderne, herunder at rammesætte arbejdet.
- Opsamle på konkrete beslutninger om de enkelte sager.
- Sikre vidensdeling på tværs af kerneteamet.
- Invitere relevante aktører/sectorer til møde vedrørende de udvalgte familier.
- Sikre sammenhæng og kontinuitet i samarbejdet og indsatsen.

De ansvarlige for familien

Familiekoordinatorerne er en funktion i kerneteamet, som fungerer som familiernes primære og sekundære kontaktperson i kommunen. Familiekoordinatorerne skal i et tæt samarbejde koordinere og behandle de enkelte sager og indsatser i familien på tværs af fag- og lovområder. De skal både varetage myndighedsopgaven på social - og beskæftigelsesområdet, hvorfor de dermed udgør en fælles myndighed på de to områder. Herudover er det familiekoordinatorernes ansvar, at vurdere hvornår relevante myndighedspersoner (både inden- og udenfor kerneteamet) skal inddrages, i tilfælde af, at familiehandleplanen indeholder specialiserede ydelser på andre lovområder.

Familiekoordinatorerne skal til sammen besidde følgende kompetencer:

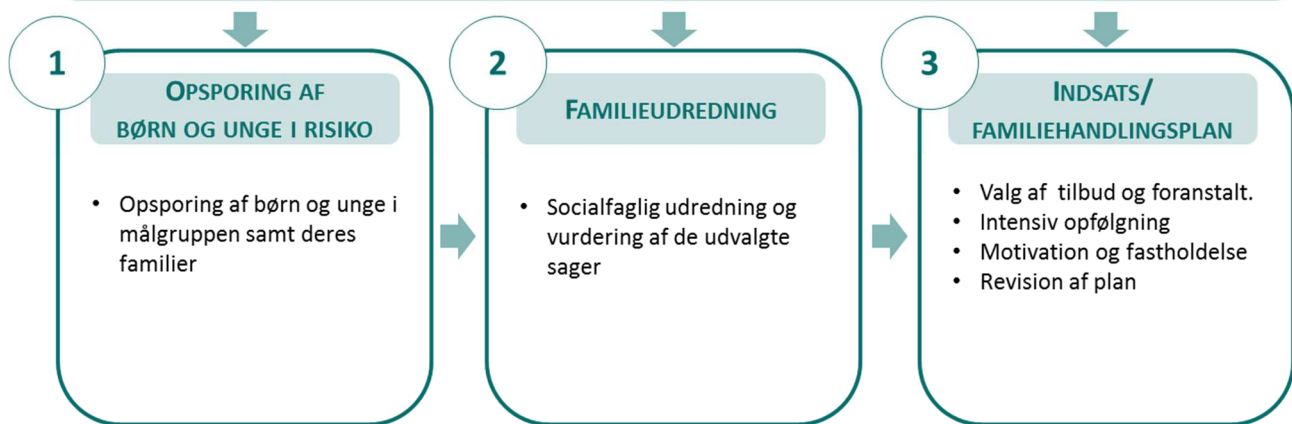
- Indgående kendskab til beskæftigelseslovgivningen.
- Erfaring som beskæftigelseskonsulent.
- Kendskab til tilbudsviften på beskæftigelsesområdet.
- Indgående kendskab til serviceloven.
- Kompetencer inden for familiebehandling.
- Kendskab til tilbudsviften på børne- og ungeområdet.
- Gode relations- og samarbejdsevner.

Kerneteamet – Det tværfaglige samarbejde og helhedsorienteret tilgang

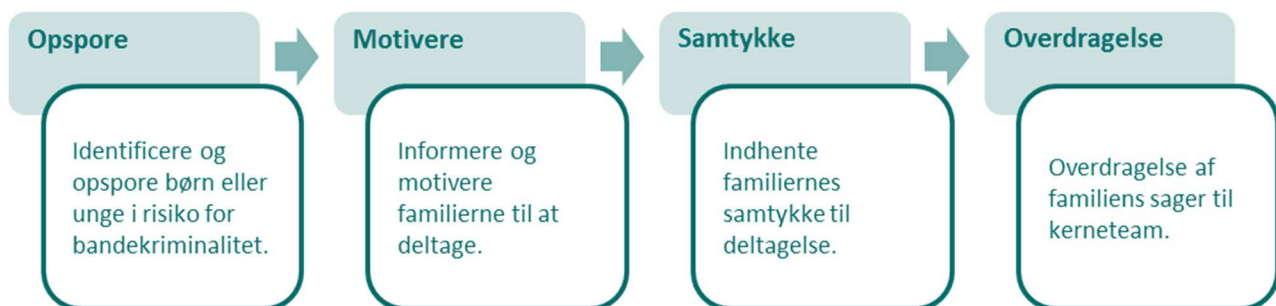
Kerneteamets arbejde med den helhedsorienterede tilgang vil som udgangspunkt bestå af tre faser med forskellig intensitet, hvor det tværfaglige samarbejde er et gennemgående element. Det arketyperiske forløb er illustreret i nedenstående figur:

Tværfagligt samarbejde og helhedsorienteret tilgang

1. Opsporing af børn og unge i risiko

Opspore

At opspore børn og unge i risiko for rekruttering til bandekriminalitet er et centralt element i initiativet og en forudsætning for, at kommunen og øvrige relevante aktører kan forebygge, at målgruppen på sigt rekrutteres til bandekriminalitet.

Kommunerne kan i begyndelsen af initiativet opspore de børn og unge de allerede har et kendskab til og som opfylder kriterierne. Bandetaskforcen vil i samarbejde med kommunerne udvikle en systematisk opsporingsproces, som det tværfaglige kerne team kan anvende til løbende opsporing af børn og unge i risiko for bandekriminalitet. Her vil eksempelvis andre aktører som politiet, boligsociale medarbejdere, SSP og gadeplansmedarbejdere inddrages i opsporingsarbejdet.

Derudover vil der løbende gennem projektperioden kunne opspores og optages nye familier, der ligger inden for kriterierne, afhængig af kerne teamets kapacitet.

Det er således ikke afgørende for målgruppen, om der er en aktiv eller afsluttet sag i kommunen, og der kan være børn og unge omfattet af målgruppen, som ikke tidligere har haft en social sag i kommunen. Når

familierne er opsporet, vurderer kerneteamet, om familierne kan påbegynde et forløb på baggrund af de opstillede kriterier for målgruppen:

- Mellem 6 - 22 år.
- Bosat i et socialt udsat boligområde.
- Primært anden etnisk baggrund end dansk.
- Indikatorer på risikoadfærd ift. bandekriminalitet.
- Er i familie med én eller flere bandemedlemmer.

Alderskriteriet 6 til 22 år

Alderskriteriet er med udgangspunkt i servicelovens bestemmelser samtidig med at forskningen identificerer risiko- og beskyttelsesfaktorer for senere kriminalitet ned til 7 års-alderen¹. Afgrænsning ved de 6 år er lavet i forhold til arbejdet med børn i skolealderen.

Bosat i et socialt udsat boligområde

Socialt udsatte boligområder har en høj koncentration af udsatte borgere, hvorfor der er en forhøjet risiko for at børn og unge udvikler risikoadfærd. I tilfælde af, at der samtidig er bandeaktivitet/kriminalitet i området, kan det være med til at øge risikoen for rekrutteringen af områdets børn/unge til den aktive bandeaktivitet/kriminalitet i området.

Anden etnisk baggrund end dansk

Definition af børn/unge med anden etnisk baggrund end dansk bygger på den definition, som Danmarks Statistk benytter sig af².

Indikatorer på bandekriminalitet

Der findes allerede meget viden om, hvilke risikofaktorer, der gør sig gældende for lovovertrædere generelt, altså hvilke forhold der skelner mellem dem, der begår kriminalitet, og dem, der ikke gør det. Anderledes ser det ud, når det kommer til viden om, hvordan de, der involveres i bandemiljøerne og som i denne sammenhæng begår kriminalitet, adskiller sig fra andre lovovertrædere med hensyn til risikofaktorer.

Der vil i forbindelse med initiativet foretages en videnskortlægning, som har til formål, at afsøge og afgrænse denne viden. Fokus vil være på risikofaktorer, der i særlig grad er gældende for bandekriminalitet. Vidensgrundlaget skal bidrage med konkrete indikatorer, der kan sikre en yderligere afgrænset opsporing af målgruppen.

Familier med én eller flere registrerede bandemedlemmer

I familier med bandemedlemmer kan der være forhøjet risiko for at yngre søskende er, eller bliver involveret, i bandeaktivitet/kriminalitet, hvorfor en aktiv tidlig indsats kan være med til at bryde en eventuel negativ udvikling.

¹ SFI (2015): *På vej mod ungdomskriminalitet*

² <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/indvandrere-og-efterkommere>

Motivere

Forløbet som familierne tilbydes er som udgangspunkt et frivilligt forløb, hvorfor fundamentet for samarbejdet med familien bliver essentielt for indsatsen. Kerne teamet skal motivere de opsporede familier til at deltage i forløbet. Som led i arbejdet med at motivere familierne benyttes de bestemmelser, som findes i serviceloven.

Samtykke

Det vil være kerne teamets opgave at informere familierne om forløbet og muligheden for at deltage. Er familien interesseret i at deltage, indhentes samtykke til, at det tværfaglige kerne team kan udveksle oplysninger om familien på tværs af forvaltninger.

Overdragelse

Såfremt barnet eller den unge og øvrige familiemedlemmer har en sag(er) i kommunen overdrages disse til kerne teamet. Der sikres en god overlevering, så familien ikke unødigt skal gentage sin sag, og så familiens historik bevares. Såfremt der ikke er udarbejdet eller igangsat en børnefaglig undersøgelse på barnet eller den unge, igangsættes denne efter servicelovens bestemmelser, hvis det vurderes nødvendigt. I dette tilfælde vil det være myndighedsrådgiverne i kerne teamet, der varetager sagen.

2. Familieudredning

Journalgennemgang

For at kunne understøtte ovenstående arbejde, skal der udvikles et struktureret udredningsværktøj, som skal bygge på en helhedsorienteret og tværfaglig journalgennemgang med udgangspunkt i den skriftlige dokumentation, der foreligger i en konkret sag. Journalgennemgangen er et dokumentstudie, som skal tage udgangspunkt i journalnotater, børnefaglige undersøgelser, udredninger, handleplaner og andet materiale. Udviklingen af værktøjet sker i tæt samarbejde med kommunerne og i takt med at den enkelte kommune afprøver værktøjet.

Udredning

Der vil i familieudredningen være et tværfagligt og et helhedsorienteret fokus, hvor udredningen kan omfatte sager på samme familiemedlem i de forskellige forvaltninger. Samtidig skal udredningen tage udgangspunkt i hele familien og kræver dermed, at der udveksles sagsakter på tværs af forvaltningerne og med dette afsæt skabe overblik over familiens samlede forhold og bekymringsniveau i relation til barnets/den unges risikoniveau.

Det strukturerede udredningsværktøj skal yderligere fungere som et redskab til at danne et (tidsmæssig) overblik over fokuspunkter i udvalgte sager hos deltagerfamilierne og sikre en grundig gennemgang af samtlige sagsakter i en sag.

Vurdering

Det strukturerede udredningsværktøj vil bl.a. bygge på RNR-principperne; Risiko, Behov og Responsivitet (RNR). RNR er en systematisk måde at forstå, hvordan det bedste resultat af en given indsats kan sikres ved at fokusere på de børn og unge, der er i størst risiko for kriminalitet. Samtidigt giver systematikken mulighed for at sætte ind over for kendte risiko- og beskyttelsesfaktorer:

- Overtrædelser af loven
- Familieforhold og opdragelse
- Uddannelse og beskæftigelse
- Relationer og omgangskreds
- Misbrug
- Fritid
- Personlighed og adfærd
- Holdninger

På baggrund af disse risikofaktorer, skal værktøjet som rammesætter udredningen, pege på bekymrings-tegn på familieniveau i forhold til barnets/den unges risikoniveau. RNR-principperne skal ses som et de-lelement af journalgennemgangen, hvor familiens sagskronologi også er væsentlig.

3. Indsats/familiehandlingsplan

På baggrund af udredningsfasen, som er en afdækning af de risiko- og beskyttelsesfaktorer, der er til stede i de opsporede familier, skal kerneteamet yde en samlet indsats overfor familien med iværksættelse af relevante tilbud og foranstaltninger til de enkelte familiemedlemmer. I den forbindelse skal kerneteamet udarbejde en fælles familiehandlingsplan, som er målrettet og koordineret på tværs af kerneteamets fagområder. Det er vigtigt, at kerneteamet sikrer en sammenhæng i den samlede familiehandlingsplan, samt at planen adresserer de risiko- og beskyttelsesbehov, som er kortlagt i de to første faser.

Valg af tilbud og foranstaltninger

Valg af tilbud og foranstaltninger beror på en vurdering af modtagelighed, og hvor det vurderes at have størst mulig effekt for den, der modtager tilbuddet. Valg af tilbud og foranstaltning skal dermed målrettes

den enkelte og imødekomme de individuelle udfordringer og behov. Samtidig skal tilbuddets/foranstaltningens indhold og omfang matche det enkelte familiemedlems ressourcer og livssituation med det formål, at styrke muligheden for at realisere mål og delmål, som angives i familiehandleplan.

Med afsæt i initiativets overordnede formål - forebyggelse af rekruttering af børn og unge til bandekriminalitet - er barnet /den unges behov styrende for den samlede indsats og skal danne rammen for inddragelsen af familien. Barnets eller den unges mistrivsel kan dermed eksempelvis pege på et konkret tilbud for forældre.

Fælles plan

De tilbud og foranstaltninger, der vælges og iværksættes for den enkelte familie, skal indgå i en helhedsorienteret familiehandlingsplan, som udarbejdes for hver familie, der deltager i initiativet. Planen skal afspejle vurderingen af den konkrete families behov samt deres ønsker. Derudover skal metoder og værktøjer være veldokumenterede, og udvælges med blik for den enkelte families modtagelighed. Der skal udvikles en dynamisk model for en familiehandlingsplan, som skal tilpasses de enkelte kommuner.

Familiehandlingsplanen skal give familierne en større oplevelse af sammenhæng imellem de forskellige planer og sikre familierne mere overblik og overskuelighed. Planen skal derfor ses som en sammenfatning af den praktiske udførelse af de planer, kommunen har opstillet (handleplaner efter serviceloven, jobplaner, uddannelsesplaner, revalideringsplaner mv.), samt en afdækning af familiens egne ønsker, behov og ressourcer.

Det vil fremgå af den helhedsorienterede familiehandlingsplan, hvem der er ansvarlig for de forskellige mål, og hvem der gør hvad og hvornår. Snitfladerne mellem myndighedsopgaver vil her følge den organisering og samarbejdsform, der arbejdes ud fra i kommunens kernteam og den hovedansvarlige for den helhedsorienterede familiehandlingsplan vil være kernteamets familiekoordinator.

Opfølgning

Opfølgningen skal sikre, at den samlede familiehandlingsplan er relevant og skaber værdi for det enkelte familiemedlem. Samtidig skal opfølgningen sikre, at den enkelte fastholdes i det tilbud/foranstaltning som er iværksat og skal ligge udover den lovpligtige opfølgning. Det er vigtigt, at både familiemedlemmet, som modtager tilbuddet/foranstaltningen, og den udførende part involveres i opfølgningen. Samarbejdet vil være med udgangspunkt i, at vurdere om det enkelte familiemedlem udvikler sig i en positiv retning, og om den samlede faglige vurdering af risikoen eventuelt bør justeres. Det er her afgørende, at have fokus på familiemedlemmets perspektiv og motivation, og at tilbuddenes/foranstaltningernes virkninger og resultater drøftes.

For at sikre initiativets tværfaglige perspektiv, skal opfølgninger løbende drøftes i kernteamet, da det sikrer en fælles praksis, som bygger på *best practice*. I forlængelse heraf, er det kernteamets opgave løbende at justere familiehandleplanen efter den enkelte families ønsker, behov og livssituation, således at planen er så realiserbar som muligt, og at de iværksatte indsatser er i konstant overensstemmelse med handleplanens formål.

Ny situation

Der skal løbende foretages en revurdering af familiens samlede situation og forløb. Kerne teamet skal her foretage en fælles vurdering af, om der er sket en progression i forhold til de fastsatte mål. Samtidig skal det vurderes, om der er et øget eller reduceret støttebehov, således at familiehandlingsplanen løbende er i overensstemmelse med familiens udfordringer og behov. Denne revurdering skal som minimum foretages hver tredje måned, som en fælles drøftelse i kerne teamet og skal sikre en fortløbende vurdering af familiens samlede situation samt progression. Her skal der tages udgangspunkt i de metoder og værktøjer, kerne teamet opkvalificeres i.

Afslutning af familiehandlingsplan

I de situationer, hvor der kan spores en positiv udvikling i familiens situation, beslutter kerne teamet, hvornår og hvordan familiehandlingsplanen gradvist udfases. En beslutning om, at planen udfases, betyder ikke, at der stadig ikke kan være behov for opmærksomhed på barnet/den unge og en løbende vurdering af, om barnet/den unge igen er i risiko for rekruttering til bandekriminalitet.

Kompetenceudvikling

Medarbejderne i kommuner, der indgår i initiativet, skal i projektperioden opkvalificeres på flere forskellige områder for at de i højere grad bliver rustede til, at arbejde med en helhedsorienteret indsats til gavn for målgruppen.

Formålet med kompetenceudvikling og opkvalificering i de medvirkende kommuner er, at medarbejderne:

- Arbejder med et interkulturelt og helhedsorienteret perspektiv på børn/unge og deres familier.
- Tilegner sig kompetencer til at fungere i et tværfagligt kerne team på tværs af forvaltninger.
- Tilegner sig en viden om faglige temaer, som initiativet indeholder.
- Tilegner sig et fælles fagligt og metodisk afsæt på tværs af alle relevante faggrupper.
- Tilegner sig og benytter sig af tværfaglige udredningsredskaber.

Overordnet forventes det, at kompetenceudviklingen skal ligge inden for fire spor:

1. Interkulturel
2. Organisatorisk
3. Viden
4. Metoder og redskaber

Interkulturelt kompetencespor

Med det *interkulturelle* kompetencespor skal de fagprofessionelle i kommunerne få en forståelse af og indsigt i deres egne interkulturelle kompetencer. Indblikket i egne interkulturelle kompetencer kan være med til at sikre en forståelse af, at verden kan se anderledes ud for familier med andre religiøse, etniske, økonomiske, sociale eller kulturelle baggrunde end énens egen. Medarbejderne i kommunerne skal som en del af initiativet opkvalificeres i forhold til at arbejde med deres egne interkulturelle kompetencer som eksempelvis dilemmaer omkring kategoriseringer og kulturopfattelser, kompleksiteten i kulturmødet, positione-

ringsudfordringer mellem majoritet/minoritet, diskriminationens betydning for målgruppen således at der opnås et interkulturelt helhedsorienteret perspektiv på de børn og/eller unge og deres familier, som er en del af initiativets målgruppe.

Organisatorisk kompetencespor

Det organisatoriske kompetencespor skal styrke kommunen i forhold til at indgå på forskellige samarbejdsniveauer og samarbejdsformer på tværs af medarbejdere, forvaltninger, andre sektorer mv. Eksempler herpå er opkvalificering omkring mødeledelse/facilitering, samt en fælles forståelse af og nysgerrighed på hinandens arbejdsgange og organisationer.

Kompetencesporet viden

Kompetencesporet *viden* har til hensigt at opkvalificere medarbejdernes vidensgrundlag indenfor de faglige temaer, som indsatsen indeholder og bidrage til en mere vidensbaseret praksis i arbejdet.

Eksempler på faglige temaer, som er relevante for indsatsen:

- Æresrelaterede konflikter og social kontrol
- Vold i familien
- Traumer og betydning heraf
- Bandekriminalitet og ungdomskriminalitet
- Forældre- og ungepålæg

Kompetencesporet metoder og redskaber

Formålet med kompetencesporet *metoder og redskaber* er at kompetenceudvikle medarbejdere og ledere i forhold til konkrete socialfaglige metoder, tilgange og redskaber, som er virksomme i forhold til at arbejde helhedsorienteret med henblik på at forebygge børn og unges rekruttering til bandekriminalitet. Herunder også arbejdet med barnet eller den unges familie. Ved at indgå i initiativet forpligtes kommunerne til at arbejde med virksomme samtalemeter, at arbejde inddragende i forhold til barnet/unge og familien samt at evaluere egen praksis. Hvilke metoder og redskaber kommunen skal opkvalificeres i, afhænger af kommunens nuværende metodiske grundlag, som afdækkes via en forudgående analyse, som udarbejdes i samarbejde mellem kommunen og Bandetaskforcen. Bandetaskforcen udarbejder et kursus-katalog for kompetenceforløbet som udsendes til kommunerne.